

Warszawa, 27-07-2026 r.

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

VII.6060.160.2025

**Pan
Jan Szyszko
Sekretarz Stanu**

**Ministerstwo Funduszy
i Polityki Regionalnej**

AE:PL-27378-80065-JJACB-24

Szanowny Panie Ministrze,

w nawiązaniu do odpowiedzi udzielonej w piśmie z dnia 18 maja 2026 r. (znak: DKF-VIII.6614.6.2026.MW) pragnę wyjaśnić, że dalsze wątpliwości Rzecznika budzi stwierdzenie, jakoby art. 48 ust. 1 ustawy wdrożeniowej¹ był proporcjonalnym środkiem ochrony rzetelności naboru wniosków o dofinansowanie ze środków unijnych.

Należy bowiem zwrócić uwagę na fakt, że stosowanie tego przepisu nie jest ograniczone czasowo, co oznacza, że instytucja prowadząca postępowanie może powoływać się na niego nie tylko w trakcie naboru, ale także po jego zakończeniu,

¹ Ustawa z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027 (Dz. U. z 2025 r. poz. 1733 ze zm.), powoływana jako: ustawa wdrożeniowa.

gdy udostępnienie dokumentów objętych ww. regulacją w oczywisty sposób nie może wpłynąć na przebieg zamkniętego już naboru.

Z tych przyczyn wątpliwości budzi, czy tak ukształtowany przepis ustawowy stanowi najłagodniejszy możliwy środek zmierzający do osiągnięcia wskazanego przez Pana Ministra celu regulacji, a dalej czy spełnia on wymóg konieczności, kluczowy do uznania go za proporcjonalne ograniczenie konstytucyjnych praw jednostki zgodne z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP².

Warto przy tym zauważyć, że stosowanie zbliżonego przepisu mającego na celu ochronę rzetelności naboru wniosków o dofinansowanie ze środków unijnych zawartego w art. 48 ust. 2 ustawy wdrożeniowej obwarowane jest ograniczeniem czasowym.

W świetle powołanego przepisu, dokumenty i informacje wytworzone lub przygotowane przez właściwe instytucje w związku z oceną dokumentów i informacji przedstawianych przez wnioskodawców nie podlegają udostępnieniu w trybie przepisów ustawy dostępowej³ i ustawy środowiskowej⁴, ale jedynie do czasu zakończenia postępowania w zakresie wyboru projektów do dofinansowania. Tym samym po wyłonieniu dofinansowanych projektów możliwe jest zawnioskowanie o udostępnienie informacji publicznej, bądź informacji o stanie środowiska w tym przedmiocie.

Tak ukształtowana regulacja nie budzi wątpliwości z perspektywy celu, jakim jest ochrona rzetelności naboru wniosków o dofinansowanie ze środków unijnych, bowiem ogranicza ona uprawnienia informacyjne jednostki jedynie w zakresie

² P. Tuleja, komentarz do art. 31, teza 2 [w:] *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz*, wyd. II, red. P. Tuleja, Warszawa 2023, SIP Lex.

³ Ustawa z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2022 r. poz. 902 ze zm.), powoływana jako: ustawa dostępowa.

⁴ Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2026 r. poz. 670), powoływana jako: ustawa środowiskowa.

koniecznym dla ochrony rzetelności naboru wniosków o dofinansowanie ze środków unijnych. Wydaje się więc, że regulacja łagodniejsza względem art. 48 ust. 1 ustawy wdrożeniowej może czerpać praktyczny wzorzec z obowiązującego brzmienia art. 48 ust. 2 tej ustawy.

W tym miejscu należy podnieść, że nawet w sytuacji, gdy uzyskanie informacji o treści rozpatrzonych pozytywnie wniosków o dofinansowania unijne i załączników do nich jest możliwe, ale zależne wyłącznie od podmiotu będącego beneficjentem dofinansowania, także dochodzi do ograniczenia praw dostępowych jednostki. W ten sposób bowiem zawężony zostaje krąg podmiotów obowiązanych do udzielenia informacji. W praktyce osoba zainteresowana pozyskaniem informacji o większej liczbie podmiotów, którym udzielono dofinansowania, nie może zwrócić się do instytucji, która przeprowadziła nabór w przeszłości i jest zmuszona do wystosowywania wniosków do każdego beneficjenta dotacji z osobna. To zaś w oczywisty sposób utrudnia pozyskiwanie zbiorczych danych statystycznych, ograniczając tym samym kontrolę społeczną nad zakończonym naborem.

Przy tym pragnę podkreślić, że kontrola społeczna nad wydatkowaniem środków publicznych oraz przedmiotem dofinansowywanych zadań publicznych, do której Rzecznik odwołał się w swoim poprzednim wystąpieniu, nie może być rozumiana jako „równoległa ocena projektów”, „nadzorowanie” czy „kontrolowanie” działań właściwej instytucji w czasie, w którym przeprowadzane jest postępowanie w przedmiocie udzielenia dofinansowań ze środków unijnych. Kontrola taka powinna bowiem być możliwa w zakresie już podjętych rozstrzygnięć o dysponowaniu środkami publicznymi.

Znaczenie uprawnień informacyjnych jednostki dla kształtowania przez nią samodzielnych opinii o działalności władzy publicznej wyeksponował Naczelny Sąd Administracyjny w wyroku z dnia 1 marca 2022 r. (sygn. III OSK 1127/21). W orzeczeniu tym podniesiono, że prawo dostępu do informacji publicznej „posiada szczególne

znaczenie dla zachodniej kultury prawnej, w której wolni obywatele mają prawo żądać od władz publicznych zdania rachunków ze sposobu gospodarowania mieniem publicznym, a więc nie należącym do aktualnie rządzącej partii lub grupy politycznej, ale do wszystkich Polaków". W kontekście dysponowania środkami finansowymi z UE polskie organy związane są przestrzeganiem zasady przejrzystości ujętej w art. 1 TUE i 10 TUE oraz art. 15 TFUE. Pozwala ona obywatelom na bliższe uczestnictwo w procesie podejmowania decyzji i gwarantuje, że administracja jest bardziej skuteczna i odpowiedzialna względem obywateli w systemie demokratycznym (zob. wyrok TSUE z dnia 29 czerwca 2010 r. w sprawie C-28/08 P Komisja przeciwko Bavarian Lager, pkt 54).

Przez wzgląd na powyższe, działając na podstawie art. 16 ust. 1 w zw. z art. 17 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2024 r. poz. 1264 ze zm.) uprzejmie proszę o ustosunkowanie się przez Pana Ministra do powyższych ocen oraz o uwzględnienie ich w ramach przyszłych prac nad kolejną ustawą wdrożeniową dotyczącą perspektywy finansowej 2028-2034.

Z poważaniem

Stanisław Trociuk

Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich

/-wydano i podpisano elektronicznie/